

Latinsk Elementarbog

af

Chr. Listov,

Rektor.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel) i Kjøbenhavn.

A. P. Bangs Bogtrykkeri, Nestved.

1868.

Forord.

I fjor Sommer blev det vedtaget ved Herlufsholms Skole, at Latin skulde være Disciplenes første Fremmedsprog, altsaa træde ind istedenfor Tydsk i Skolens yngste Klasse. Det er Anledningen til, at denne lille Bog seer Lyset. Med samme Ordning og for en Del i samme Skikkelse, som den her foreligger, blev den i Begyndelsen af forrige Skoleaar trykt som Manuskript og strax tagen i Brug; Methoden, hvorefter den er anlagt, har saaledes været prøvet i længere Tid.

Bogen er bestemt til at afgive Læse- og Lærerstof for Disciplene i det første Aar ved en Latinundervisning af 5—6 Timer ugentlig; særlig Grammatik bruges ikke. Alt hvad Discipelen skal tilegne sig paa dette Trin, meddeles ham ved Lærerens Hjælp af Bogen selv; Formerne træde ham alle for Øje i Anvendelse, hvorved Opfattelsen af deres Betydning baade kommer hurtigere og bliver mere sikker og levende. De danske Stykker paa de 4 første Sider, hvoraf kun de Ord oversættes, der staae med spærret Skrift, give Lejlighed til at forklare de almindelige Forhold i Sætningen og derved fremkalde den rette Casus; fra Stykket 10, hvor sum kommer til, gjengives hvert Exempel fuldstændigt.

Akkusativ forekommer i Bogen som Objekt, som Styrelse for Præpositioner og som Maalsangivelse ved Adjektiver; Dativ er kun anvendt, hvor Hensynsforholdet i Dansk kan udtrykkes ved Hjælp af for eller til, Ablativ enten som Mid-

delsbetegnelse eller styret af en Præposition (in og sub her altid med Ablativ). Den latinske Genitiv bliver saagodtsom overalt at gjengive ved Genitiv. Særegenheder ere for største Delen forbogaaede; hvilke grammatiske Regler det vil være fornødent at fremdrage og eftervise i Exemplerne, sees med Lethed af disses Gruppering. Hvor Mønstre for Bøjningen opstilles, er Madvigs Sproglære fulgt, forat Disciplen kan finde sig paa kjendt Grund, naar han i næste Klasse faaer Grammatikken i Haand.

Herlufsholm i November 1868.

Chr. Listov.

Første Deklination I.

(Nom., Akk., Gen.)

1. Mensa — epistola — corona — aqua — fuga
— barba — gloria — janua — terra.

Mensæ — aquilæ — filiæ — alæ — rosæ —
silvæ — flammæ — stellæ — insulæ — viæ.

2. Mensam — mensas
mensæ — mensarum.

Alas — epistolarum — coronæ — gallinam —
silvarum — bestiæ — vias — sagittæ — stellas —
victoriam — patria — fossarum — insula — puellam —
uvarum — feminæ — pugnas — prædam — Diana —
Africam et Asiam.

Ørnens — et Skjæg (A.) — Ørne (A.) — Piger — en
Stjernes — Vejenes — Berømmelsen (A.) — Vingers — Sko-
vens — Kvinde — Piles — et Dyr — et Brevs — Bordet (A.) —
Drue — Døtrenes — en Dør (A.) — Byttets — Krandse (A.) —
Sejrene — Hønens — Jorden (A.)

3. Mensa longa — mensæ longæ — aquam calidam — januas magnas — viarum longarum — arenam aridam — multas molestias — nebula frigida — pennæ pulchræ — alam latam et longam — porta Latina — parvæ filiæ — insularum parvarum — puellas timidas — rosa puellæ — pennas gallinæ — epistolæ feminarum — magnas silvas patriæ — arenam Africæ — pugna bestiarum ferarum.

(Drengene hæntede) Vand. Ørn (løfter sin) Vinge.
(Drak Du) det kolde Vand? Ørnene (løftede) de brede
Vinger. Berømmelse (er) Sejrenes (Løn). (Denne)

store Skov (gjemmer) mange Dyr. Taage (skjulte) Porten og Vejene. Den lille Piges Høne (er død). (Har Du smagt vore) store Druer? En Dørs (Knirken forskrækker) den frygtsomme Kvinde. Pigerne (fremsatte tre) smaa Borde. (Have I rigtig betragtet) Vingens smukke Fjedre? De tørre Krandses (Blade falde af).

4. Scriba — nauta — poëtam — collegæ — aurigas — gloria nautarum — incolæ insularum — molestias agricolæ — amicitiam collegarum — Persas — pugnæ Persarum.

(Her hoe to) Digtere. Skriverens Skjæg (er blevet ganske graat). (Jeg læste igaar) Digterens lange Brev. Skriverne (have indført alle) Øens Sømænd (i deres Bøger). (Har Du ikke seet min) Kudsk? Landmandens Døtre (havde bundet) en smuk og lang Krands. Taagen (er) Sømænds (Skræk). (Vi kunne snart opregne) den lille Øes Beboere. Sømandens Datter (aabnede) Døren. (Han roser jevnlig sin) Embedsbroder. (Kong Xerxes saa selv sine) Perseres Flugt og (Grækernes) Sejr.

Anden Deklination I.

(Nom., Vok., Akk., Gen.)

5. Dominus; domine — domini
dominum — dominos
domini — dominorum.

Corvus — cervum — serve timide — ala corvi — prædam servorum — horti et sylvæ — novum annum — ventos frigidos — aqua fluviorum — amice fide et honeste — sagittas et gladios — populum magnum — animus timidus amici — lectos novos — morbus poëtae — equi cæci — epistolæ filiorum parvorum — care discipule — scribam callidum — bonos eqvos agricolæ — Mercurius et Neptunus.

O Herre! Herren (rostet sin) Slave. En hæderlig Herres (Ros er) de gode Slavers (Glæde). (Han har solgt) Skoven, Haven, de nye Heste. Kjære Sønner, (hvor

blive I af)? (Kan Du skaffe mig) en god og tro Kudsk? Den blinde Sømand (beder om lidt). Den blinde Sømands Hest (er styrtet). (Der see vi jo vore) kjære, tro Venner. Snilde Rayn! Sværdenes (Blinken skræmmede) den frygtsomme Hest. Den kolde Wind (har voldt min) Vens Sygdom. Store Hjorte (gjennemstrejfede) Skovene. Floderne (steg), Vandet (overskyldede alle) Veje og Haver.

6. Puer miser, æger — pueri ægri
puerum miserum, ægrum — pueros ægros
pueri miseri, ægri — puerorum ægrorum.
Puer — gener — socer — liberi; — asper —
liber — miser — tener; — signiferi saucii — armigerum fessum — morbos mortiferos.

Pueri teneri — asine piger — ministrum nigrum — agros frugiferos — cultri ferrei — molestiae eqvorum ægrorum — magister impiger! — cervos macros — pugna populi miseri — librum bonum et pulchrum — sagittæ armigerorum sauciorum — Alexander Magnus — ursi pigri! — socerum cæcum.

Tjenerne (bare) den saarede Vaabendrager (bort). (Kan denne) sorte Bjørn (gjøre Konster)? Ulykkelige, magre Heste! Herrernes (Ord ere) Tjenernes (Lov). Læreren (har taget) de syge Disciple (hjem til sig). (Hvad koster) en Jernkniv? Frugtbare Agre (ere vort) Fædrelands (Rigdom). (Den fattige) Kvinde (plejede sin) blinde og syge Svigersøn. Trællenes og de frie Indbyggeres (Kaar vare helt forskjellige). Dovne Bjørnl Fanebærerens Børn (havde faaet fire) nye og smukke Bøger. (Vi kjende godt) Alexander den stores (Bedrifter). Lille, gode Dreng!

7. Signum — signa
signi — signorum.

Ferrum — aurum — argentum — multa pericula — negotia molesta! — molestia belli diurni — januæ templorum splendidorum — bellum miserum!

— novum aratum agricola — dona pulchra — coronas templi parvi — vina rubra — stellæ splendidae
cæli — brachium sinistrum — proelia Romanorum.

Guldets og Sølvets (Glands lokker). Mange Tegn (røbede Fjendens) Flugt. Glimrende Gaver! (Oldingen fremstrakte sin) magre Arm. (I Italien og Spanien førte) Romerne mange og besværlige Krige. Den smukke Himmel (kalder os ud i det Fri). Jernplovenes (Brug er blevet almindelig). Langvarige Forretning! Smukke Templer (ere endnu tilbage fra Oldtiden). Det kolde Jern (bragte hende til at gyse). (Han opregnede for mig alle) Vejens Farer.

Første og anden Deklination II.

8. Mensæ, scribæ — } mensis, scribis.
mensa, scriba — }

Undæ — feminis — umbra jucunda — stella splendida! — pennis albis — lanam pulchram — justæ poenæ — vita rustica — vias asperas — tabulis argenteis — rosæ teneræ! — magnam doctrinam.

Agricola perite! — nautæ impigro — collegis honestis — aurigam mæstum — perfugæ nefarii! — libri poëtæ cæci — poena perfugarum.

(Har Du givet) Hønen (Korn)? Af [ex] hvid Uld (er denne Kappe vævet). Frugtbare Ø! (Vi have givet) de smaa Piger (Brød). (Her ville vi forfriskes) ved Skyggen og Bølgerne. (Idag har jeg skrevet fem) lange Breve. (Fader har fortalt os meget) om [de] vilde Dyr. (Tør Du betroe dit) Liv til en Overløber? Erfarne Sømænd! Store Digter! Af Overløberne (har jeg hørt nyt) om Kampen og om Sejren. (Hun lovede) de bedrøvede Landmænd Heste og en Plov. (Hvem har fortalt Dig dette) om den ulykkelige Kudsk?

9. Domino, puer; signo — dominis, pueris; signis.
Somno — tauris — pugna gallorum — libro novo
— ramis teneris — brachia rustici robusti — socero

saucio — miseri soci! — oculis nigris; — populi proceræ — pirum frugiferam.

Frumento — poculis aureis — gaudium — verbis duris — judicia severa — ferro duro — verba judicii severi.

Med Kniven (dræbte han) den sorte Tyr. En hvid Hane (spanker om) i [in] Haven. (Har Du vist) de trætte Bønder en (kortere) Vej? Af [ex] Ageren (samle vi) Korn, af Bøgerne Lærdom. (Du maa ikke brække) den spæde Poppels Grene. (Vi have givet vor) tro Tjener et Sølvbæger. (Jægeren holdt) med kraftige Arme den saarede Bjørn (fast). I Bægeret (ligger min Ring). (Kejseren skjænkede) Templet en Guldkrands. (I maae ikke tale) haarde Ord til de nye Disciple.

Opløst Prædikat. Verbet sum I.

10. Lætus sum. Fidus es. Miser est. Attenti sumus. Probi estis. Ægri sunt. Timida es, filia. Est misera. Feminæ, ægræ estis. Hastæ sunt acutæ. Poëta avarus non est. Populi altæ sunt. Num culter acutus est? Num timidi estis? Non sumus timidi. Brachia nautarum robusta sunt.

Du er stolt. Hun er blind. De ere frygtsomme. Jeg er ikke Digter. Er Du syg, Kudsk? Vi ere ikke dovne. Ere I trætte, Drenge? Sandet er hædt og tørt. Pæretræerne ere syge. Ere Knivene spidse? Ravnenes Fjedre ere sorte. Stærke Arme ere tro Tjenere.

11. Fessus eram. Callidus eras. Justus erat. Socii eramus. Amici eratis. Periti erant. Macra erat. Mæstæ sæpe eratis, puellæ. Amicitia non erat diuturna. Umbra silvæ jucunda erat oculis. Num timidus eras, nauta? Asini fessi non erant. Ægro poëtæ silentium gratum erat.

Var han gjerrig? I vare frie. Du var Vaabendrager. Jeg var Kudsk. Vi vare ikke saarede.. Var Vejen ujevn?

Hjortene vare smukke og store. Øens Indbyggere vare ufortredne Sømænd. Faren var ikke stor. Lejet var kjærkomment for den trætte Skriver.

12. Sedulus ero. Agricola eris. Signifer erit. Impigri erimus. Læti eritis. Animosi erunt. Num moleustum erit? Cras uvæ maturæ erunt. Morbus mortifer non erit. Vita invidorum misera erit. (Ex ira erit odium. Multæ rosæ in horto erunt.)

Es tranqvillus! Justi este. Liber esto, serve. Vinculum amicitiae firmum esto. Estote modesti. Verba decora sunto. Este animosi. Esto regina. (Silentium esto.)

Vi skulle ikke være Embedsbrødre. Skal Du være Kudsk? Jeg skal være Landmand. Ville I være misundelige? Han skal være Lærer. Sygdommen vil være langvarig. De skulle ikke være Sømænd. Hun skal være Dronning. Det vil være behageligt. — Vær flittig, Datter! Værer opmærksomme! Brevet være beskedent! Dommene være retfærdige!

Tredie Deklination I.

13. Consul, dolor — } consules, dolores
consulem, dolorem — }
consulis, doloris — consulum, dolorum
consuli, dolori — } consulibus, doloribus.
consule, dolore — }

Radii solis ægræ mulieri grati erunt. Consuli multa negotia erant. Honor præmium est oratorum bonorum. Num vigiles estis, puellæ? Etiam in carcere audacia furum magna erat. Vir esto, consul. Calor arboribus commodus erit. Pauper cantor, etiam in miseria lætus eras. Livia uxor erat Augusti Imperatoris, Octavia soror Augusti erat. Fortuna exsulum acerba est. Post labores otium jucundum erit. Clara sunt bella G. Julii Cæsaris. Miseræ mulieres!

Er Du vaagen, Sanger? Landflygtige Mænd vare ofte i stor Nød. Fængslet være Tyvenes Straf! Under [sub] Træerne er Skygge. Talerens Ord ville være Konsulerne kjærkomne. Ere I bedrøvede, Søstre? Berømte ere Hannibals Sejre. Den fattige Kvindes Smarter vare bitre. Efter Anstrengelsen vil Søvnen være behagelig. Fængslets Leje er haardt. Druer ville være tjenlige for Kejserens syge Hustru.

14. Hiems, radix, lex — } radices, leges
hiemem, radicem, legem — }
hiemis, radicis, legis — radicum, legum
hiemi, radici, legi — } radicibus, legibus.
hieme, radice, lege — }

Radices arborum multæ et longæ sunt. Ludi magnifici grati erant plebi Romanæ. Commoda pacis manifesta sunt. In legibus bonum contra injuriam præsidium est. Pax diuturna non erit. Regibus multi semper ministri sunt. In luce lunæ non est calor. Hiems, qyam aspera es. Num audacia ducum nostrorum magna erat?

- Urbs, arx; felix — } urbes, arcæ; felices
urbem, arcem; felicem — }
urbis, arcis; felicis — urbium, arcium; felicium
urbi, arci; felici — } urbibus, arcibus; felicibus.
urbe, arce; felici — }

Extra arcem urbis parvus rivus erat. In urbe nostra multi exsules sunt. Labores puerorum audacium felices erant. In arcibus sæpe carceres obscuri sunt. Regi pugnaci pax ingrata erit. In voce minaci non semper ira est. Qyam loqvaces estis, puellæ. Ex labore atroci perfuga æger erat. Extra urbes lati sæpe horti sunt.

Efter Kongerne vare Konsulerne Romernes Styrere [rector]. Lovene være vort Værn! Er Du Kongens Tjener? Vore Førere vare ikke heldige. Vinterens Nød vil være trykkende for vor Almue. Lovenes Ord ere ikke altid tydelige. Paa Borgen

var et glimrende Tempel. Hvor de snaksommes Ord ere trykkende! Den kamplystne Sømands Øjne vare truende. I de store Byer er der (= ere) mange Fattige. Hæder være de dristige Feltherrers Belønning! Udenfor Borgen er en bred Grav. Borgens Dør er af Jern. I det gruelige Fængsel var megen Nød.

15. Cædes, avis; mollis — { cædes, aves; molles
cædem, avem; mollem — { cædis, avis; mollis — cædium, avium; mollium
cædi, avi; molli — { cædibus, avibus; mollibus.
cæde, ave; molli — {

Avis mea jam in nido est. Num avibus vestris pulli sunt? Gubernator in nave est cum fele sua. Nonne soni avium dulces sunt? Annus tristi pestilenta insignis erat. Qvam obscuræ nubes sunt. Prope turrem arbores jam virides erant. Nonne vela navis tuae rubra sunt? Qvam humilis est janua turris. Classi vestræ magnæ via difficilis erit. In valle puer est cum ovibus suis.

In rivo nostro multi pisces sunt. Nonne Februarius mensis brevis est? Signa hostium in colle erant. Qvam obscurus panis vester est. Præmium civibus gratum erit. Calor ignis feli jucundus est. Jam prope collem cervi sunt. Hastæ hosti hic inutiles erunt. Tristis mensis! Comis erga omnes Titus Imperator erat.

I det store Træ ere Reder for mange Fugle. Sejlene ere Skibenes Vinger. For dit Skib vil Vejen være kort. Kat, hvor Du er listig! Er der mange Fugle i Eders Skove? Udenfor Højen vare Poplerne alt grønne. I vore Dale er ofte en Bæk. Var Brødet ikke haardt? Stor var alle Borgernes Glæde. Mærkelige Sky! Er min Høj ikke smuk? Fjendens Førere vare paa det høje Taarn. Den fattige Dreng er her med sit Brød. Solens Lys er lifligt for alle. Hvor Eders Faars Uld er blød!

16. Ætas, laus, judex, miles — { ætates osv.
ætatem, laudem, judicem, militem — {
ætatis, laudis, judicis, militis — ætatum
ætati, laudi, judici, militi — { ætatiibus.
ætate, laude, judice, milite — { ætatiibus.

- Ars, mons; diligens — { artes osv.
artem, montem; diligentem — {
artis, montis; diligentis — artium
arti, monti; diligenti — { artibus.
arte, monte; diligentem — { artibus.

Qvam breves æstates nostræ sunt. Pauperibus et divitibus mors communis est. Juxta montes latæ erant paludes. In nostra civitate militia omnibus communis est. Laudes principis fortis militi jucundæ erant. Salus viri innocentis judicibus cara erit. Num eqvites vestri trans pontem adsunt? Nonne nimis audax eras, artifex? Virtus militum in proelio magna erat. Discipulo diligenti horæ studiorum breves erunt. In monte arduo nidus est aqvilæ. Filii regis cum multis eqvitibus hodie aderunt. Qvam eloquentes estis, adolescentes. Lenis et tranqilla senectus sapientium est.

Sumpene ville være besværlige for Rytteren. Ere I Statens Dommere? Vore Soldater ere allerede tilstede paa Broen. Konstnerens Domme vare altfor strenge. For kjække Soldater vil Sejren ikke være vanskelig. Vare I ikke omhyggelige og aarvaagne? Nærved den nye Bro er Vejen stejl. Ved Siden af Dommeren var Skriverens Bord. Hinsides Sumpene er der stejle Bjerge. Sommerens Varme var liflig for de syge Ynglinge. De uskyldiges Frelse være Dommernes Glæde! Ere alle Eders Faar paa Bjergene? Var Du ikke Rytternes Fører? Vær retfærdig, Fyrste! Den vise Mands Ros vil være Ynglingen kjaer. I al Konst er Anstrengelse en Glæde.

17. Sermo, pater, mos, imago — { sermo-
sermonem, patrem, morem, imaginem — { nes osv.

sermonis, patris, moris, imaginis — sermonum
sermoni, patri, mori, imagini — } sermonibus.
sermone, patre, more, imagine — }

Alacer — } alacres
alacrem — }
alacris — alacrium
alaci — alacribus.

Qvam dulces sunt flores silvestres. Num odor florum matri tuae ingratus erit? Laurus Apollini sacra erat. Non omnis cibus saluber est. Nonne mores hominum varii sunt? Virginibus Romanis Cloelia exemplum erat fortitudinis. Ex orationibus tuis, Cicero, multæ semper claræ erunt. Præter virgines mater vestra aderit. Nonne armiger cum eqvo alaci suo hic erat? Ubi ceteri prædones sunt? In fortitudine omnis salus nostra erit. Qvam acer es, leo. Prope leones cavea ursorum erat. Simiarum cum hominibus similitudo magna est. Inter saucios frater meus erat; dolores fratris mei graves erant. Præter patrem vestrum adolescentes adsunt. Pavo avis Junonis erat.

Under min Moders Billeder er en Krands. Ciceros og Ovidius' Fædre var romerske Riddere. Er der Roser mellem Eders Blomster? Mod en Løve vil din Landse være unyttig. I en heftig Samtale ere Órdene ofte altfor frie. Stolte Paafugl! Latona var Apollos og Dianas Moder, Mars var Junos Søn. Buret er altfor kort for Løverne. Horatius Cocles var de romerske Soldater et Kjækheds Mørnster. Ere ikke de smaa Piger tilstede med Brødrene? Vore Blomster ville være Moder kjærkomne. Skovblomsternes Duft er ikke stærk. Mellem de nye Billeder var ikke dit. Røvere, I ere alle Borgeres Fjender.

Tredie Deklination II.

18. Animal; fulgur — animalia; fulgura
animalis; fulguris — animalium; fulgurum

animali; fulguri — } animalibus; fulguribus.
animali; fulgure — }

Nonne leo rex animalium est? Imber post fulgura vehemens erat. In marmore candido maculæ sæpe sunt. Prætor hodie in tribunali erat; circum tribunal multi homines erant. Ver rarum! Calcaria tua nimis longa sunt. Arena et eqyti et animali molesta erit. Flores, nuntii veris estis. In Græcia et Africa marmora pulchra sunt; color marmoris Græci plerumque albus est. Calor modicus et hominibus et animalibus saluber erit. Calcaria magnifica!

Hvor ere mine Jernsporer? Sommerens Varme vil være alle behagelig efter det kolde Foraar. Efter Lynglimtene var Himlen sort. Hvor Marmorarternes Farver ere forskjellige! Vand er sundt baade for Dyret og Mennesket. Var din Hest saaret af (= ved) Sporen? Kold er Vaarens Vind. Nærved Højsædet skulle Feltherrens Venner være. Rødt Marmor er ikke sjeldent. De fattige Drengene være her med Bjørnen og med de øvrige Dyr.

19. Nomen, corpus, opus — nomina osv.
nominis, corporis, operis — nominum
nomini, corpori, operi — } nominibus.
nomine, corpore, opere — }

Felix, ingens — felicia, ingentia
felicis, ingentis — felicium, ingentium
felici, ingenti — felicibus, ingentibus.

Assiduae corporis exercitationes salubres erunt. Splendida nomina! Nonne longe a litore absumus? Trans flumen nemus erat. Corporibus elephantonrum onera ingentia non erunt molesta. Num in nemoribus vestris vulpes sunt? Propter scelera tua atrocia, Catilina, omnibus invitus es. Aqva frigida corpori meo infirmo commoda erit. Poëta hic aderat cum carmine suo eleganti; gloria carminum est gaudium poëtæ.

Opus diligens esto. Qvam audacia et vehementia crimina vestra sunt. De tempore belli multus nunc sermo est. Scelus audax! Notæ vulnerum in brachio tuo manifestæ sunt.

I et svagt Legeme er ofte en stor Sjæl. Nærved Kysten var Taagen stærk. Blandt vore Sange ere mange smukke. I vore ikke langt borte fra Floden. I vore Lunde ere Bække ikke sjeldne. Er din Byrde trykkende? Eders Arbejder vare ikke nøjagtige idag. For de trætte Legemer vil Søvnen være sød. Efter Forbrydelsen ville Straffens Tider komme (= være tilstede). Mit Saars Smerter ere idag ikke heftige. I Elefantens vældige Krop sad (= vare) mange Pile. Formedelst Sommerens Hede er Flodernes Vand nu lavt [tenuis].

20. Mare; molle — maria; mollia
 maris; mollis — marium; mollium
 mari; molli — maribus; molibus.

Nonne undæ maris turbidæ erant? Remedium vestrum gravi meo vulneri salutare erat. Multi hodie pisces in reti tuo sunt. Hic cubilibus nostris nullus locus erit. Qvam levia sunt corpora avium. Non procul a mari sumus: ecce nauta cum retibus suis. Campi vestri ad proelium eqvestre apti erunt. Carmen dulce! Fragile navigium in litore juxta retia erat. Opera difficilia! In umbra nemorum viridium cubile meum hodie erit. Aurum vestrum hic inutile est.

Paa Havet ere mange Fartøjer idag. Hav, hvor Du er operrt; de skræbelige Fartøjers Fare er stor. For svære Saar ville vore Lægemidler være unyttige. Her vare Ryttertræfninger vanskelige. Havets Beboere ere Garnenes Bytte. Paa de bløde Lejer vil Søvnen ikke altid være tilstede. Dit Garn er altfor tyndt, Sømand! Nærved Løvens Leje var en jevn Høj. Til unyttige Ord er Stedet ikke passende.

Verbet sum II.

21. Judex fui. Vigil fuisti. Pauper fuit. Felices

fuimus. Loqvaces fuistis. Fortes fuerunt. Num exsul fuisti? Nonne milites fuistis? Amicus meus jam heri hic fuit. Sorores vestræ diu tristes fuerunt. Cornelia, mater Gracchorum, mulier fuit egregia.

Har Du været i den lille Lund? Vi have været udenfor Byens Port. Hvor Lynglimtene have været stærke idag! Hinsides Eders Bro har Fjenden ikke været. Har din Kat ikke været nærved Iliden? I have ikke været flittige, Piger! Har jeg været længe borte? De øvrige Drenges have været længe borte. Hvor have I været?

22. Audax fueram. Gubernator fueras. Clarus fuerat. Collegæ fueramus. Alacres fueratis. Infelices fuerant. Folia arboris diu viridia fuerant. Cur tam lætæ fueratis, mulieres? Via omnibus brevis fuerat. Nonne innocentes fueramus? Qvam dulce fuerat tempus æstatis.

Sangeren havde været de fattiges Ven. Havde Lovens Ord ikke været tydelige for alle? Hvorfor havde I været i Fængsel? Foraarets Vinde havde ikke været heldbringende for den svage Yngling. Kamplystne havde vi ikke været. Hvor havde Du været, Søster? Jeg havde været i Haven med de øvrige Piger; endog Moder havde været i Haven idag.

23. Auriga sit. Diligentes simus. Duces sint. Asini sint præda hostium. Comites fratris tui simus. Liber sit. Parca sit. Attenti simus.

Utinam sanus essem, — medicus esses, — eloquens esset, — regina esset. Utinam poëtæ essemus, — divites essetis, — vigiles essent. Utinam pater tuus adesset. Utinam pira matura essent. Utinam jam intra portam essemus. (Utinam ne eqvi nostri via tam fessi essent.)

Utinam artifex fuissem, — civis fuisse, — agriculta fuisset, — beata fuisset. Utinam amici fuisse, — felices fuissetis, — modesti (modestæ) fuisserent. Utinam heri adfuisse, mater. Utinam longe a mari

abfuissetis. Utinam duces eqvitum periti fuissent..
(Utinam epistola tua ne tam brevis fuisset.)

Lad os være Venner! Lad hende være gjerrig! Lad dem
være Eders Dommere! — Gid Du altid var min Stalbroder!
Gid vi alle vare Fædrelandets trofaste Sønner! (Gid mit Le-
geme ikke var saa svagt!) — Gid jeg havde været min Søsters
Ledsager! Gid vore Drenges havde været tilstede igaar! (Gid
I ikke havde været saa længe i Skoven!)

Fjerde Deklination.

24. Fructus, arcus — } fructus, arcus
fructum, arcum — }
fructus, arcus — fructuum, arcuum
fructui, arcui — } fructibus, arcubus.
fructu, arcu — }

Juxta portum Rhodiorum signum fuit Solis. Ad-
ventus novi imperatoris exercitui gratus fuerat. Utinam
navis tua in portu jam esset. Vestris exercitibus
victoria facilis erit. Magna semper fuerat auctoritas
senatus Romani. Nonne nova via inter lacus est?
Rami piri meæ fructibus onusti sunt. Ecce in curru
triumphator cum filiis suis. Vestris arcubus sagittæ
vestræ satis longæ erunt. Dulces fructus! Moles
firmæ præsidia portuum sunt.

Fructus qvercum porcis commodi fuerunt. Num
in porticibus nostris magnificis fuistis? Qvam duræ
manus tuæ sunt, nauta. Domus artificis pauperis
parva et humilis erat. In portico nova pauci homi-
nes hodie erant. Juxta domum fratris mei latus hor-
tus est. In mea manu nunc vita tua est, prædo.

Har Flaaden været i Eders Havn? Din Anstrengelses
Frugter have været Fader og Moder kjære. Har Du ikke væ-
ret indenfor de nye Søjlegange? Gid vore Pile havde passet
(= været passende) til vore Buer! Vare Kudskene ikke paa
Vognene? Hvor Søens Farve er smuk idag! For saa stor en

Hær er her ingen Plads. Der er ikke faa Fiske i Eders Søer.
Udenfor Havnen var en høj Dæmning. Hvorfor havde Hæren-
nes Førere været borte? Hvor ere de nye og prægtige Huse?

25. Cornu — cornua
cornus — cornuum
cornu — cornibus.

Gelu vehementi manus meæ rigidæ erant. Nonne
soni cornuum auribus tuis jucundi fuerant? Dissimilia
sunt cornua taurorum et caprorum. Dolores
genus mei acres hodie fuerunt; remedium vestrum
genu meo inutile erit.

* Hornets Toner have været altfor stærke. Ere Markerne
alt stive af (= ved) Frosten? Mit Knæ havde længe været
sygt. Hjorten var stolt af (= ved) sine høje Takker (= Horn).
Har Ulden ikke været gavnlig for dit svage Knæ? Omkring
Tyrens Horn vare Blomster og grønne Krandse.

Femte Deklination.

26. Res, dies — } res, dies
rem, diem — }
rei, diei — rerum, dierum
rei, diei — } rebus, diebus.
re, die — }

Ad innumerabiles res ferrum utile est. Sub glacie
aqva profunda erat. Qvam longi sunt dies doloris.
Exitus rerum dubius et incertus est. Utinam ante
meridiem hic fuissestis. In rebus difficilibus auxilium
amici gratum erit. Nonne calor meridiei eqvis tuis
molestus fuit? Rhodiorum erga rem publicam Roma-
nam fides dubia fuerat. Nonne nomina dierum omnibus
nota sunt? Nostri mores rei publicæ vestræ non
erunt apti. Cur heri contra spes omnium abfuistis?
Etiam tristibus diebus exitus aliquando erit. Num
glacies nunc satis crassa est?

Hvor have I været efter Middag? For de smaa Stater er der ikke faa Farer. Søens Is havde ikke været tyk nok. Har Tingen været saa vanskelig? Er Du ikke syg af [ex] Dagenes Anstrengelse? Af mange Ting er din Troskab tydelig. Eders Forhaabninger havde været altfor dristige. Vognene vare belæssede med Is. Gid Sagens Udfald var bekjendt for alle! Dag, hvor Du har været kort! Ved sin Troskab mod Vennen er Pylades berømt. Hvor Staternes Love ere forskjellige!

Talord I.

- 27. Unus, una, unum
unum, unam, unum
 unius
 uni
uno, una, uno. —
- Duo, duæ, duo; tres, tria
duo (duos), duas, duo; tres, tria
duorum, duarum, duorum; trium
duobus, duabus, duobus; tribus.

Tres eqvites, tres sagittæ, tria cornua. Cur unus modo signifer adfuit? Laboribus unius consulis res publica nunc salva est. Nonne uni currui via satis lata erat? In uno sæpe nido tres, qvattuor, qvinque pulli (tria, qvattuor, qvinque ova) sunt. Donum tuum uni anui amplum erit, fortasse etiam duabus. Milites cum liberis prædonis hic adfuerunt, tribus adolescentibus, puella una, duobus pueris. Propter frigus duorum dierum et trium noctium per totum lacum glacies erat. Auriga regis cras aderit cum sex eqvis candidis. Duarum rerum causa apud judicem fuimus. Qvot pueri hic estis? Præter duo (duos) ægrós tres absunt, adsumus octo. Reges Romanorum septem fuerunt. Unus cervus et novem vel decem vulpes fuerant præda venatorum. Cur duo modo ova hic sunt?

Gid Eders Kudsk havde været tilstede med de to sorte Heste! Se der tre Dages Værk; een Dags Anstrengelse vil ikke være nok. Formedelst Sygdom ere tre Disciple borte idag, igaar havde fem været borte. For een Kvinde var Huset altfor rummeligt. Den gamle Kone har været her idag med sine to smaa Piger. Aarets Tider ere fire. Hvor havde Hønen været med sine syv Kyllinger? Den ene Nats Kulde har været fordærvelig [perniciosus] for dine Blomster. Udenfor vort Hus ere sex høje Træer. Hvormange Skibe ere tilstede? Se der otte, ni, ti Fartøjer.

28. Duodecim sunt menses anni. Conclave meum undecim pedes altum, qvindecim pedes latum, sedecim pedes longum est. Consul hodie aderit cum tredecim (decem et tribus) vel qvattuordecim eqvitibus. Præter undeviginti captivos eqvi septendecim (decem et septem) erant præda hostium. Soror mea duodeviginti annorum puella est.

Viginti — triginta — quadraginta — qvinquaginta — sexaginta — septuaginta — octoginta — nonaginta. A conjuratione Catilinæ ad proelium Philippense anni viginti unus (unus et viginti) fuerunt. Qvot in foro vestro tabernæ sunt? Sunt duæ et viginti (viginti duæ) aut tres et viginti (viginti tres). Turris nostra septem et octoginta (octoginta septem) pedes alta est. Pastor in colle fuit cum ovibus una et nonaginta (nonaginta una) aut duabus et nonaginta (nonaginta duabus). Inter necem Caesaris et mortem Augusti duodesexaginta anni fuerunt. Naves aderant undesepatuaginta.

De tre Brødre havde havt (= for de tre Brødre havde været) ellevæ Skibe paa Havet. Eders Hus er to og fyrettyve Fod højt. De tolv Taylers Love have været ti Mænds Værk. I den nye Sælegang er der otte og fyrettyve Sæjler [columnæ]. Er din Broder en nitten Aars Yngling? Paa Cæsars Lig (= Legeme) var der tre og tyve Saar. Mellem min Søsters Blomster ere een og tyve Roser. To og tredive Fartøjer have idag været i Havnen. Ere alle firsindstyve Faar tilstede?

29. Centum libri, centum epistolæ, centum carmina. Ducenti (trecenti, qvadringenti, qvingenti, sexcenti, septingenti, octingenti, nongenti) cultri, ducentæ (trecentæ osv.) domus, ducenta (trecenta osv.) ova. In una pagina sæpe ducenta vel trecenta verba sunt. Ex nongentis adolescentibus octingenti (et) sedecim aderant. Templum Dianæ Ephesiæ qvadringentos (et) viginti qvinque pedes longum fuit, ducentos (et) vi-ginti pedes latum; columnæ templi fuerunt centum (et) viginti septem. Per annos ducentos (et) qvadra-ginta qvattuor Roma sub regibus fuit. Horæ unius diei uniusqve noctis viginti qvattuor sunt, horæ Februarii mensis sunt plerumqve sexcentæ (et) septuaginta duæ. Centum et octoginta, etiam ducentis hominibus vestibulum satis amplum erit.

Mille flores, mille uvæ, mille folia. Novem millia stellarum — tribus millibus passuum — dux duorum millium militum. Mille fere passus inter urbem et castra erant. Hasdrubal non longe a mari abfuerat cum octo millibus peditum et mille eqvitibus. Duo millia septingenti sex Galli fuerunt captivi. Aderant qvattuor et viginti millia peditum cum mille octingentis eqvitibus. Mille qvingenti nonaginta duo milites a castris abfuerant.

Een Maaneds Timer ere for det meste 744. Aarets Dage ere . . . Konsulerne vare tilsfede med 232 Skibe. Er Værelset ikke altfor lille for 150 Mennesker? Hvormange Æg er der i din Vogn? 420. Byen har havt (= for Byen have været) 175000 Indbyggere. Af de 1800 Fodkarle ere 63 syge. Eders Skib var rummeligt nok for 300 Soldater og Sømænd. 137 Skridt ere 685 Fod, 191 Skridt ere 955 Fod. Fjendernes Fører havde været nærvæd Romernes Lejr med 2500 Ryttere. I vort Bibliothek [bibliothea] er der omrent 21000 eller 22000 Bøger.

Talord II.

(Alle Ordenstallene bøjes fuldstændigt som Adjektiver paa -us, -a, -um; kun alter har en afvigende Form.)

30. Primus anni mensis Januarius est, Februi-
rius secundus (alter), Martius tertius, Aprilis quartus,
Majus quintus, Junius sextus, Julius septimus, Augu-
stus octavus, September nonus, October decimus,
November undecimus, December duodecimus mensis.
Idus sunt aut tertius decimus aut quintus decimus
dies mensis. Præter primam et secundam sex legio-
nes in Germania erant: qvinta, tertia decima, qvarta
decima, sexta decima, vicesima, unaetvicesima. Num
hodiernus dies duodecimimus morbi est? Est dies
septimus decimus. Qvotus annus est post nuptias
sororis tuæ? Annus est undevicesimus. Exercitus ad
unumetvicesimum ab urbe lapidem aderit. Abfuit
legio duoetvicesima (altera et vicesima, vicesima al-
tera). Hora est qvarta et vicesima (vicesima qvarta)
diei noctisqve pars. Duodetricesimus, undetricesi-
mus, tricesimus — qvadragesimus — qvinqvagesimus
— sexagesimus — septuagesimus — octogesimus —
nonagesimus.

Centesimus, centesimus primus, centesimus vice-
simus tertius — ducentesimus — trecentesimus —
qvadringentesimus — qvingentesimus — sexcentesi-
mus — septingentesimus — octingentesimus — non-
gentesimus — millesimus. Annus post Christum mil-
lesimus octingentesimus duodeqvinqvagesimus semper
erit insignis.

Hvad er Klokkens (= hvilken Time er det)? 11 (den
ellefte). Hvilket Aar er det efter Kongens Død? Det 5te
(det 20de, det 29de). Den 17de Legion havde været ved den
15de Vejsten. Mellem Værkets øvrige Bøger var ikke den
18de; se der (ere) den 32te og den 33te. Den 21de Legions

Fører er syg. Dit Brev var det 54de. Paa Bogens 91de Side er en rød Plet. Aaret 146 før Christus var (= har været) hel-digt [prosperus] for Romerne. Den 365de Dag er Aarets Slut-ning. Hvor den 87de Sang var smuk! Vort Aar er det 1868de efter Christus.

Første Konjugation I.

31. Amo — amas — amat; — amamus — amatis — amant. *Carmina vetusta amamus.* Libenter nato. Cur non cantatis? Num latras, male canis? Virtutem et patientiam militum laudamus. Spes bona onera gravia levat. Cur clamas, soror? *Carminibus suis poëta animos nostros delectat.* Num omnes patriam nostram recte amatis? *Mulieres sepulcrum potæ coronis ornant.*

Pigens Blomster fryde den saarede Soldat. Gjøe dine Hunde? Moder synger sine gamle og smukke Sange. Svømmer Du gjerne? Jeg smykker Konstnerens Billede med en Krands. Rose I ikke vore Venners Udholdenhed? Gjerne lette vi Eders Byrder. Hvorfor raabe I mit Navn?

32. Amabam — amabas — amabat; — amabamus — amabatis — amabant. Rex eqvitem audacem laudibus honorabat. Ubi heri coenabatis? Perfugæ Cæsari fugam hostium nuntiabant. Cur tam pauca pira fratri tuo donabas? Anus lectum genero ægro suo parabat. Ex tua amicitia omnia sperabam. Dono nostro puerum pauperem delectabamus.

Min Søster elskede baade Blomster og Fugle. Meldte Du din Fader Sagens Udfald? Jeg spiste idag med mine tre Lærere. Skjænkede I ikke den gamle Kone en Belønning? Ofte og gjerne sang han (hun). Igaaar svømmede vi i Floden, idag i Havet. Rose Du ikke din Stalbroders Kjækhed? Romerne hædrede Kejserne med mange Billedstøtter.

33. Amabo — amabis — amabit; — amabimus — amabitis — amabunt. Viri tam honesti juste judi-

cabunt. Ursus tam robustum vix superabit. Num ars medici genu meum intra unum mensem sanabit? Studio assiduo patrem et matrem delectabis. Pro patria omnes boni cives fortiter pugnabunt. Ægræ avi cubile molle parabo. Exercitationibus corporis valetudinem nostram firmabimus. Mater vix severe judicabit.

Ved Iver og Anstrengelse vil Du overvinde alle Besværligheder. Vil det kolde Vand ikke styrke min Helbred? I ville kæmpe tappert for vor Moder, for Fædrelandet. Skal jeg spise med dine to Venner imorgen? Lægerne ville inden otte Dage helbrede din syge Haand. Vi skulle ikke dømme strengt, men [sed] retfærdigt. Hun vil give sin Svigerfader et Sølvbæger. De nye Sten ville styrke Eders Bro.

34. Ama — amate; — amato — amatote — amanto. Libera captivum. Impigre laboratote, pueri. Epistolam matri tuæ apportato, puella. Soror tua medicum vocato. Ministri currum venatori saucio paranto. Servate mores patrum vestrorum. Puer cantori vinum apportatō. Opus tuum fideliter cura. Venatores ex silva cornibus vocate.

Tjeneren skal bringe Fader Vand! I skulle kalde (paa) Soldaterne! Syng og arbejd! Dommerne skulle bevare den gamle og gode Skik! Befrier Eders Brødre! Du skal melde din Herre vor Ankomst!

35. Amans, amantem osv. (16). Artifex cantans laborabat. Nonne voces puellarum cantantium principem delectabunt? Scribæ laboranti qvies meridie jucunda erit. Voca canes tuos latrantes. Pulcher est motus aquilæ volantis. Natantibus aqua profunda grata est. Ubi cantores sunt cum pueris saltantibus? Pugnantes nautæ socios vocabant.

Amare. Errare humanum est. Malitiam laudare turpe est. Navem recte gubernare non erit facile. Hostes non superare imperatori animoso dolor est.

Syngende dandsede Pigerné. Befri den gjøende Hund fra [ex] Baandet! Er den kæmpende Rytters Hest alt træt? Smukke ere de svømmende Fiskes Bevægelser. Bringer Vin til Kvinderne, som spise (=de spisende Kvinder)! — At raabe vil her ikke være sømmeligt. Er det vanskeligt at svømme? Hæderligt er det at overvinde sit heftige Sind.

Adjektivernes Komparativ og Superlativ.

36. Collega probior *), mulier probior **) — color nigrior, barba nigrior, brachium nigrius ***) — currus levior, sagitta levior, scutum levius. Tua epistola longior fuit quam mea. In fortitudine præsidium firmius erit quam in fuga. Num regis hortus pulchrior quam vester est? Plumbum gravius est quam argentum, sed levius quam aurum. Nonne servi miseriores quam viri liberi sunt? Ubi alacrior est eqvus quam tuus fuit? Vulpes velociores fuerant quam canes. Utinam janua nostra latior fuisset. Opera tua non erunt molestiora quam mea fuerunt. Elephantus et prudentius et docilius animal est quam cetera. Feles vestra macrior est quam putabas.

Sommerens Dag er længere end Foraarets. I min Søsters Have er der smukkere Roser end i min. Have dine Øjnes Smerter været heftigere idag end igaar? Sjælens Byrder ere tungere end Legemets. Kongens Hus er højere og rummeligere end vort. Gid I havde været heldigere! Hvorfor har Du ikke været omhyggeligere? Digtet er kortere end vi troede. Flodens Vand var dybere end han troede.

37. Auriga probissimus, anus probissima — morbus levissimus, nubes levissima, corpus levissimum. Phoenices nautæ antiquitatis peritissimi fuerunt. Gen-

*) bøjes som dolor, **) som dolor, soror, ***) som corpus, men med -ōris, -ōri osv.

tes Galliae ferocissimas et pugnacissimas Cæsar superrabat. Vetustissima Græcorum carmina omnes delectant. Rebus simplicissimis morbum tuum sanabimus. Num apud civem urbis divitissimum habitatis? Nuntio fortissimo fidelissimoque præmium donabo. Inter eloquentissimos Græciae viros Demosthenem, inter sapientissimos Socratem nominamus.

Agricola pauperrimus — æstas saluberrima — marmor nigerrimum. Vita feminæ pauperrimæ sæpe beatissima fuit. Odor florum pulcherrimorum non semper saluberrimus est. Orator inimicum suum verbis acerrimis castigabat. Nauta navem suam celeriam parabit. Etiam miserrimis hominibus verba amici grata erunt.

Opus nostrum hodiernum facillimum erit. Num nonus carminis versus difficillimus erat? Ramos pirtuæ gracillimos amputato. Ex domibus urbis nostra non est humillima. Nonne prima patris imago similima fuerat? Dissimillimos homines benevolentia tua concilias.

Mellem Oldtidens berømteste Talere nævne vi Cicero. De dristigste ere ofte de heldigste. Eders Skjolde vare de letteste, men Eders Landser de tungeste. Den rigeste Mand er ikke altid den lykkeligste. Jeg boede hos de braveste og omhyggeligste Mennesker. Er ikke Foraaret den smukkeste Aars-Tid? Mellem de hurtigste Heste var ikke din. Skjænkede I Dronningens Gave til den fattigste Pige? Hun skal styrke sin Helbred med de sundeste Spiser. Det latinske Sprog [lingva] er ikke det vanskeligste. Vore Popler vare ikke de laveste, men de smækreste. De første Linier i Bogen (= Bogens) ville være de letteste. Dit Bæger og Faders Bæger ere de mest ulige.

38. Melius est beneficiis quam pugno inimicum superare. Fames optimum cibi condimentum erit. Pejor quam mors est fuga in honesta. Nonne menda-

cium vitium pessimum est? Pedes tui majores sunt qvam putabam. Maximas molestias superare gaudium maximum adolescenti parabit. Num feminæ plures aderant qvam viri? Hic pluribus nullus locus est. Negotia nostra plura hodie fuerunt qvam optabamus. Frater tuus defensor puerorum minorum fuerat. Num minimæ puellæ panem maximum donabas? — Ferrum magis necessarium est qvam aurum. Dux fortis et peritus exercitui maxime necessarius erit.

Hvor mange Tusinde Indbyggere har (= ere for) vor største By? De mindre Dyr ere ofte kjækkere end de større. Vort Hus er ikke bedre, men større end Eders. Mit Saar er værre end jeg troede. Den bedste Ting er en sund Sjæl i et sundt Legeme. Byttet var mindre end Soldaterne haabede. Har din Ven flere Navne? Røverne ville komme (= være tilstede) med flere Stalbrødre. Se der (ere) mine to Hunde; ere ikke den størres Øren smukke? Kald (paa) din mindste Søster! Mellem Romernes bedste Kejsere nævne vi Titus og Trajanus, mellem de værste Caligula og Caracalla.

Første Konjugation II.

39. Amavi — amavisti — amavit; — amavimus — amavistis — amaverunt. Cur lacrimavisti, puella? Num hodie navigavistis? Non navigavimus, sed natavimus. Me nimis laudavisti. Cur nos vocavistis? Fide et modestia adolescens multos amicos conciliavit. Uni ex amicis imaginem meam donavi; suam mihi donavit. Rem tristem gubernator nobis nuntiavit. Vir nobilissimus et femina religiosissima scholam nostram fundaverunt.

Sømand, har Du lavet dit bedste Skib til for os? Fader og Moder have rost vore Arbejder. Den lille Pige har altid elsket Katte. Eders smukke Toner have fornøjjet mig og min Søster. Jeg har ikke grædt. Hvorfor have I ikke meldt mig min Svigerfaders Ankomst? Vi have fornøjjet vor Vens Børn

med forskjellige Lege. Ved din Velvillie har Du allerede vundet os alle. Dit Ord har styrket og hædret mig.

40. Amaveram — amaveras — amaverat; — amaveramus — amaveratis — amaverant. Naufragi miseriam et famem diu toleraverant. Nonne puer tibi epistolam apportaverat? Consilium nostrum vobis utilius fuit qvam putaveratis. Labores viæ neqve vos neqve me fatigaverant. Nonne te juste judicaveram? Num omnia consilia nostra fratri tuo narraveras? Pericula et plura et majora erant qvam exspectaveramus.

Vor Leg havde ikke trættet Dig. Lægemidlet var gavnligere for Dig end Du havde troet. I havde ventet Hjælp af vore Venner. Havde jeg ikke fortalt Eder alt [omnia]? Den fattige Konstner havde udholdt baade Kulde og Hunger. Havde I ventet os idag? Vi havde længe ventet Eder. Isen var tyndere end de havde haabet.

41. Amet; — amemus — ament. Cras naviget. Satis exspectavimus; nunc coenemus. De auro et gloria somnient. Brevitatem horæ cogitemus.

Utinam amarem — amares — amaret; — amaremus — amaretis — amarent. Utinam prope litus maris habitarem. Utinam vera nobis nuntiares, perfuga. Ventus secundus est; utinam jam navigaremus. Utinam puellæ etiamnunc cantarent. Utinam ver appropinquaret. Utinam ministri tibi lætum nuntium reportarent. Utinam rem recte judicaretis. (Utinam hirundines ne tam humiliter hodie volarent.)

Utinam amavissem — amavisses — amavisset; — amavissemus — amavissetis — amavissent. Utinam lectum mihi jam paravissetis. Utinam fratres meos statim vocavisset. Utinam poëta nobis fabulam de urso nigro narravisset. Utinam melius donum tibi optavisses. Utinam procul ab urbe habitavissemus.

Utinam nautæ diligenter gubernavissent. (Utinam ne canes latravissent. Utinam ne lacrimavissetis.)

Lad Hunden svømme! Lad de glade Piger danser! Lad os haabe det bedste! — Gid I bragte mig gode Efterretninger tilbage! Gid Du endnu boede hos os! (Gid han (hun) ikke dømte saa strengt!) — Gid de alle havde arbejdet troligt! Gid vi allerede havde spist! Gid Du havde bevaret din Faders Brev! (Gid de lange Sange ikke havde trættet Eder!)

42. Amavisse. Ignavum hostem superavisse nulla tibi laus est. Patriam suam liberavisse magnum est. Librum et calatum et tabulam paravisse non satis nobis erit ad doctrinam.

At have helbredet et sygt Menneske er en stor Glæde. Hæderligt er det at have udholdt de nødvendige Anstrengelser troligt og ufortrødent.

Første Konjugation III.

43. Amor — amaris — amatur; — amamur — amamini — amantur. Ubi liberi sororis tuæ educantur? Memoria exercitatione firmatur. Nonne fabulis poëtarum delectaris? Patientia et spe onus grave levatur. Nonne aqua frigida recreamini? Et vos et nos sonis avium delectamur. Cur tam magna laude a te honoror? Propter modestiam benevolentiamque tuam a me amaris et laudaris.

Ikke vi (ventes), men I ventes af vor Søster idag. Bliver alt Byttet givet til Soldaterne? Bliver jeg rost af Dig for min Faders Skyld? Drenge fornøjes ved Fritid og Lege. Vederkvæges Du ikke ved Havets Bølger? Nu kaldes vi til Maaltidet [*coena*]. Af mig bliver Ræven ikke befriet.

44. Amabar — amabaris — amabatur; — amabamur — amabamini — amabantur. Senatus Romanus a consulibus plerumque convocabatur. Ego superabar, tu victor eras. Apud Romanos pueri a servo fidelissimo educabantur. Num somno tam brevi re-

creabar? Cur a vobis convocabamur? Non a nobis, sed ab amico nostro convocabamini.

Bleve I overvundne i Kampen? Jeg blev fornøjet ved din Ankomst, Broder! Skriverens brave og flittige Søn hædredes med en Belønning. Sangene blevet sungne af os alle. Du og jeg blevet helbredte af vor Læge. Blev Du fornøjet ved vor lille Gave, Kudsk? Igaar ventedes vi af Eder; idag ventede I os neppe.

45. Amabor — amaberis — amabitur; — amabimur — amabimini — amabuntur. Qvando ad coenam vocabimur? A nobis non laudaberis, regina superba. Num adventus noster sorori tuæ nuntiabitur? Qviete noctis satis recreabimini. Nonne a te bene tractabor, amice carissime? Sepultra militum coronis ornabuntur. Qvando pes meus sanabitur?

Ved Øvelserne ville mine Arme blive styrkede. Naar vil din Mad blive bragt Dig? Ville vi blive strengt behandlede af Eder? Imorgen skal den nye Skole grundes. Formedelst din Troskab vil Du blive elsket af dine Stalbrødre. Idag vil jeg neppe blive kaldt til min syge Ven. I skulle nævnes mellem de omhyggeligste Disciple.

46. Amator — amantor. Agri diligenter arantor. Liberator, canis miser. Ramus nimis longus quercus amputator. Omnia tibi narrantor.

Du skal revses, Overløber! Bøgerne og Pennene skulle bevares! Den listige Ræv skal overvindest! Skibet og Staten skulle styres omhyggeligt!

47. Amatus, -a, -um; amati, -æ, -a. Amatus sum, amati sumus. Catilina contra patriam pugnans necatus est. Ubi domus vestra ædificata est? Negotium molestum a te fideliter curatum est. Fabulæ pulchrae nobis hodie narratae sunt. Incendio atroci duo templæ vastata sunt. Num vulneratus es, miles? Ubi educatae estis, puellæ? Jam omnes satiati sumus. Animis omnium oratione adolescentis conciliati sunt.

Amatus eram, amati eramus. Flos pulcherrimus mihi a te apportatus erat. Patientia militum a rege laudata erat. Ante adventum consulis duæ urbes ab hostibus expugnatæ erant. Templum magnificum in colle ædificatum erat. Num multi eqvites et pedites in proelio vulnerati erant? Via longa fatigatus eram. Nonne ad puerum ægrum vocata eras, soror? Cur a domino castigati eratis, servi?

Bøgerne ere blevne mig skjænkede af min Fader. Hvorfor er mit Navn blevet raabt her? Ere dine to Saar blevne helbredede? Var Brevet ikke blevet Dig bragt? Alle vore Marker ere nu blevne pløjede. Mange Huse vare blevne ødelagte ved Krigen. Var Romernes Plan blevnen meldt til Hannibal? Hvor er Du blevnen opdraget, Kvinde? Konstnerens Billeder er blevet smykket med Blomster. Naar vare I blevne sammenkaldte? Nu er jeg bleven mættet med de bedste Ting.

48. Amari. A malis hominibus castigari non est turpe, a bonis honorari magnum gaudium est.

Hvor det er lifligt at roses af Fader og af Moder! At blive trætte (= trættes) før Slutningen vil være os til Skade (= fordærveligt) i Studeringerne.

Ordforklaring.

1—4.

Afrīca, Verdensdelen Afrika.	janūa, Dør.
a gricōla m., Agerdyrker,	lata, bred.
ala, Vinge.	Latīna, latinsk.
amicīta, Venskab.	longa, lang.
aq̄va, Vand.	magnā, stor.
aq̄vīla, Ørn.	mensa, Bord.
arēna, Sand.	molestīa, Besværlighed.
arīda, tør.	multa, megen; multæ, mange.
Asīa, Verdensdelen Asien.	nauta, m., Sømand.
auriga m., Kudsk.	nebūla, Taage.
barba, Skjæg.	parva, lille; parvæ, smaa.
bestīa, Dyr.	patriā, Fædreland.
calyda, hed, varm.	penna, Fjeder.
collēga m., Embedsbroder.	Persa m., Perser.
corōna, Krands.	poēta m., Digter.
Diāna, Jagtens Gudinde.	porta, Port.
epistōla, Brev.	præda, Bytte.
et, og.	puella, Pige.
femīna, Kvinde.	pugna, Kamp.
fera, vild.	pulchra, smuk.
fillā, Datter.	rosa, Rose.
flamma, Flamme, Lue.	sagitta, Pil.
fossa, Grav.	scriba m., Skriver.
frigīda, kold.	silva, Skov.
fuga, Flugt.	stella, Stjerne.
gallina, Høne.	terra, Jorden.
gloriā, Berømmelse.	timīda, frygtsom.
incōla m., Indbygger, Beboer.	uva, Drue.
insūla, Ø.	via, Vej.
	victoria, Sejr.

5—7.

æger 3, syg.	argentum, Sølv.
ager, Ager, Mark.	armiger armigéri, Vaaben-drager.
Alexander, den macedoniske Konge A.	asīnus, Æsel.
amicus, Ven.	asper -éra -érum, ujevn; barsk.
anīmus, Sjæl, Sind.	aurum, Guld.
annus, Åar.	bellum, Krig.
arātrum, Plov.	

bonus 3, god.
brachium, Arm.
cæcus 3, blind.
cælum, Himmel.
callidus 3, snild, listig.
carus 3, kær.
cervus, Hjort.
corvus, Ravn.
culter, Kniv.
discipulus, Discipel.
diurnus 3, langvarig.
dominus, Herre.
donum, Gave.
equus, Hest.
ferræus 3, af Jern.
ferrum, Jern.
fessus 3, træt.
fidus 3, tro, trofast.
fillius, Søn.
fluvius, Flod.
frigidus 3, kold.
frugifer -éra -erum, frugtbringende, frugtbar.
gener genéri, Svigersøn.
gladius, Sværd.
honestus 3, hæderlig.
hortus, Have.
impiger 3, ufortrøden.
lectus, Leje, Seng.
liber -éra -erum, fri.
liberi liberorum, Børn.
liber, Bog.
macer 3, mager.
magister, Lærer.
magnus 3, stor.
Mercurius, Juppiters Bud,
Snildhedens Gud.
minister, Tjener.

8—9.

albus 3, hvid.
argenteus 3, af Sølv.
auræus 3, af Guld.
de, om.
doctrina, Lærdom.
durus 3, haard.
ex, af, udaf, fra.
frumentum, Korn.
gallus, Hane.
gaudium, Glæde.
in, i, paa.
jucundus 3, behagelig.

judicium, Dom.
justus 3, retsfærdig.
lana, Uld.
mæstus 3, bedrøvet.
nefarius 3, skjændig, ugudelig.
oculus, Øje.
perfuga m., Overløber.
peritus 3, erfaren.
pirus f., Pæretræ.
poculum, Bæger.
poena, Straf.

miser -éra -erum, ulykkelig.
molestus 3, besværlig, trykkende.
morbus, Sygdom.
mortifer -éra -erum, dødelig, (døbringende).
multus 3, megen; multi (3), mange.
negotium, Forretning.
Neptunus, Havets Gud.
niger 3, sort.
novus 3, ny.
parvus 3, lille; parvi (3), smaa.
periculum, Fare.
piger 3, doven.
populus, Folk.
proelium, Træfning, Slag.
puer puéri, Dreng.
pulcher 3, smuk.
Romænus 3, romersk; Romanus -ni m., en Romer.
ruber 3, rød.
saucius 3, saaret.
servus, Træl, Slave.
signifer signiféri, Fanebærer.
signum, Tegn; Fane.
sinister 3, venstre.
socer socéri, Svigerfader.
splendidus 3, glimrende.
templum, Tempel, helligt Sted.
tener -éra -erum, spæd.
timidus 3, frygtsom.
ursus, Bjørn.
ventus, Vind.
vinum, Vin.

populus f., Poppel.
procerus 3, rank.
ramus, Gren.
robustus 3, kraftig, stærk.
rusticus 3, landlig; rusticus -ci m., Bonde.
severus 3, streng.
soclus, Stalbroder.

10—12.

acutus 3, spids.
altus 3, høj.
animosus 3, modig.
attentus 3, opmærksom.
avarus 3, gjerrig.
cras, imorgen.
decorus 3, sømmelig.
eram, jeg var.
ero, jeg vil (skal) være.
es, du er; vær.
firmus 3, fast.
gratus 3, kjærkommen.
hasta, Landse.
invitus 3, misundelig.
ira, Vrede.
laetus 3, glad.

maturus 3, moden.
modestus 3, beskeden.
non, ikke, ej.
num, (mon).
odium, Had.
probus 3, retskaffen, brav.
regina, Dronning.
sæpe, ofte.
sedulus 3, flittig.
silentium, Tavshed.
sum, jeg er.
superbus 3, overmodig, stolt.
tranqvillus 3, rolig.
vinculum, Baand.

13.

acerbus 3, bitter.
arbor -oris f., Træ.
audacia, Dristighed.
Cæsar -äris m.
calor -oris m., Hede, Varme.
cantor m., Sanger.
carcer -ëris m., Fængsel.
clarus 3, klar, berømt.
commodus 3, tjenlig; commodum -di n., et Gode.
consul -ëlis m., Konsul, den øverste Embedsmand i Rom.
dolor -oris m., Smerte.
etiam, endog.
exsul -ëlis, landflygtig.
fortuna, Skjebne.
fur m., Tyv.
G. = Gajus -ji osv.

Hannibal -älis m.
honor m., Hæder, Ære.
imperator m., Feltherre, Kejser.
labor m., Anstrengelse.
miseria, Nød.
mulier -ëris f., Kvinde.
orator m., Taler.
otium, Fritid.
pauper -ëris, fattig.
post, efter.
præmyum, Belønning.
radix, Straale.
sol m., Sol.
soror -oris f., Søster.
sub, under.
uxor -oris f., Hustru.
vigil -ilis, vaagen, aarvaagen.
vir viri m., Mand.

14.

arx arcis f., Borg.
atrox -öcis, dristig.
contra, imod.

dux ducis m., Fører.
extra, udenfor.
felix -īcis, heldig.
hiems -ēmis f., Vinter.
ingrātus 3, ukjær.
injurīa, Uret.
latus 3, bred, vidstrakt.
lex legis f., Lov.
longus 3, lang.
loqvax -ācis, snaksom.
ludus m., Leg; ludi, Legē.
Skuespil.
luna f., Maane.
lux lucis f., Lys.
magnificus 3, prægtig.
manifestus 3, tydelig.
minax -ācis, truende.

15.

avis f., Fugl.
brevis 2, kort, kortvarig.
cædes f., Blodbad, Drab.
civis m., Borger.
classis f., Flaade.
collis m., Høj.
comis 2, venlig.
cum, med.
difficilis 2, vanskelig.
dulcis 2, sød, liffig.
erga, imod.
Februarīus, Februar.
feles f., Kat.
gubernātor m., Styrmand.
hic, her.
hostis m., Fjende.
humīlis 2, lav.
ignis m., Hld.
insignis 2, mærkelig.
inutilis 2, unyttig.
jam, allerede, alt.
mensis m., Maaned.
meus 3, min.

16.

adolescens -ntis, ung; Yngling.
adsum, jeg er tilstede.
ætas -ātis f., Sommer.
ætas -ātis f., Alder.
ardūus 3, stejl.
ars artis f., Konst.

noster 3, vor.
obscūrus 3, mørk.
pax pacis f., Fred.
plebs -bis f., Almue.
præsidūm, Værn.
pugnax -ācis, stridbar, kamplysten.
qvam, hvor (qvam mag-
nus, hvor stor).
radix -īcis f., Rod.
rector m., Styrer.
rex regis m., Konge.
rivus m., Bæk, Aa.
semper, altid.
urbis -bis f., By.
vox vocis f., Røst.

15.

mollis 2, blød.
navis f., Skib.
nidus, Rede.
nonne, (mon) ikke.
nubes f., Sky.
omnis 2, al.
ovis f., Faar.
panis m., Brød.
pestilentia, Smitsot, Pest.
piscis m., Fisk.
prope, nærværd.
pullus, Unge.
sonus, Tone.
suus 3, sin.
tristis 2, sorgelig; sorgmo-
dig.
turris f., Taarn.
tuus 3, din.
vallis f., Dal.
velum, Sejl.
vester 3, Eders.
viridis 2, grøn.

eqves eqvitis m., Rytter;
Ridder.
fortis 2, kjæk.
hodē, idag.
hora f., Time; hora studi-
orum, Læsetime.
innōcens -ntis, uskyldig.
judex -dīcis m., Dommer.
juxta, ved Siden af.
laus laudis f., Ros; laudes,
Lovtaler.
lenis 2, mild.
miles -ltis m., Soldat.
militia f., Krigstjeneste.

37

mons -ntis m., Bjerg.
mors -rtis f., Død.
nimis, altfor.
palus -ūdis f., Sump.
pons -ntis m., Bro.
princeps -cīpis m., Fyrste.
salus -ūtis f., Velværd, Frelse.
sapiens -ntis, viis.
senectus -ūtis f., Alderdom.
studium, Iver, Tilbøjelighed,
Studering.
trans, hinsides.
virtus -ūtis f., Tapperhed,
Dyd.

17.

acer acris acre, heftig, ivrig.
alacer -ēris -cre, fyrig.
Apollo -līnis m., Gud for
Spaadom, Digting og
Tonekonst.
cavēa f., Bur.
ceteri (3), de øvrige.
cibus, Spise, Mad.
Cicēro -ōnis m.
Cloelia f., Romerinden, som
svømmede over Tiberflo-
den for at undgaae Fan-
genuskab hos Kong Por-
sinna.
Coecles -ltis m.
exemplum, Mønster.
flos -oris m., Blomst.
fortitudo -dīnis f., Kjækhed.
frater -tris m., Broder.
gravis 2, svær, stærk.
homo -mīnis m., Menneske.
imāgo -gīnis f., Billedet.
inter, imellem, blandt.
Juno -ōnis f., Juppiters Hu-
stru.

18.

animal -ālis n., Dyr.
calcar -āris n., Spore.
candidus 3, skinnende hvid.
circum, omkring, rundt om.
color -ōris m., Farve.
et . . . et, baade . . . og.
fulgur -ūris n., Lynglimt.

laurus f., Lavre, Lavrbærtræ.
leo -ōnis m., Løve.
Mars -rtis m., Krigsguden.
mater -tris f., Moder.
mos moris m., Skik.
odor m., Duft.
oratīo -ōnis f., en Tale.
Ovidius m., romersk Digter.
pater -tris m., Fader.
pavo -ōnis m., Paafugl.
prædo -ōnis m., Røver.
præter, foruden.
sacer 3, hellig, indviet (til en
Gud).
salūber -bris -bre, sund.
sermo -ōnis m., Tale, Samtale.
silvester -tris -tre, fra Sko-
ven.
simīa f., Abe.
simititudo -dīnis f., Lighed.
ubi, hvor.
varīus 3, vexlende, forskjel-
lig.
virgo -gīnis f., Jomfru.

modicus 3, jevn.
nuntius m., Bud.
plerumque, for det meste.
prætor m., Prætor, en af de
romerske Embedsmænd.

rarus 3, sjeldent.
tribunal -älis n., Højsæde
(paa Torvet og i Lejren).
vehemens -ntis, voldsom.
ver veris n., Vaar, Foraar.

19.

a (ab), af, fra.
absum, jeg er borte.
assidus 3, stadig.
carmen -mīnis, Sang, Digt.
Catilina m., Formanden for
Sammenværgelsen i Rom
Aar 63 før Chr.
corpus -pōris, Legeme, Krop.
crimen -mīnis, Beskyldning.
elēgans -ntis, net, smagfuld.
elephantus m., Elefant.
exercitatio -ōnis f., Øvelse.
flumen -mīnis, Flod.
infirmus 3, svag.
ingens -ntis, umaadelig, væl-
dig.

invīsus 3, forhadt.
litus -tōris, Strandbred, Kyst.
longe, langt.
nemus -mōris, Lund, Lyst-
skov.
nomen -mīnis, Navn.
nota f., Mærke.
nunc, nu.
onus onēris, Byrde.
opus opēris, Værk, Arbejde.
prepter, formedelst.
selus -lēris, Forbrydelse.
tempus -pōris, Tid.
tenās 2, tynd, ringe, lav.
vulnus -nēris, Saar.
vulpes -pis f., Ræv.

20.

ad, til.
aptus 3, passende.
campus -pi m., Mark, Slette.
cubile -lis, Leje.
ecce, se der (er, ere).
equester -tris -tre, (som an-
gaer Ryttere) Rytter.
fragilis 2, skrøbelig.
levis 2, let (af Vægt).
locus -ci m., Sted, Plads.

mare -ris, Hav.
navigium, Fartøj.
nullus 3, ingen.
procul, fjernt.
remedium, Lægemiddel.
rete -tis, Garn.
salutaris 2, heldbringende,
gavnlig.
turbidus 3, oprørt.

21—23.

beatus 3, lykkelig, lyksalig.
comes -mītis m., Ledssager.
cur, hvorfor.
diu, længe.
egregius 3, udmærket.
folium, Blad.
fuēram, jeg havde været.
fui, jeg har været.
Gracchi -chorum, de romer-
ske Folkeførere Tiberius
og Gajus Gracchus.
heri, igaaar.
infelix -icis, uheldig.

intra, indenfor.
medicus -ci m., Læge.
parcus 3, sparsom.
pirum, Pære.
sanus 3, sund, rask.
simus, lader os være.
sit, lad ham (hende) være.
tam, saa.
utinam, gid; utinam es-
sem, gid jeg var; utinam
fuissem, gid jeg havde
været.
utinam ne, gid ikke.

24—25.

adventus -us, Ankomst.
arcus -us (arcibus), Bue.
auctoritas -ātis f., Anseelse.
auris -is f., Øre.
caper -pri m., Gedebuk.
cornu -us, Horn.
currus -us, Vogn.
dissimilis 2, ulig, uens.
domus -us f., Hus.
exercitus -us, Hær.
facilis 2, let.
fructus -us, Frugt.
gelu n., Frost.
genus -us, Knæ.
lacus -us (lacubus), Sø.
manus -us f., Haand.
moles -lis f., Dæmning.

26.

aliqvando, engang.
ante, før; foran.
auxiliū n., Hjælp.
crassus 3, tyk.
dies -ēi m., Dag.
dubius 3, tvivlsom.
exitus -us, Udfald, Slutning.
fides -ēi, Troškab.
glacies -ēi, Is.
incertus 3, uvist, usikker.
innumerabilis 2, utallig.
meridies -ēi m., Middag.

27.

amplus 3, rigelig; rummelig.
anus -us f., gammel Kone.
apud, hos, ved, (for).
causa, for . . . Skyld.
decem, ti.
duo duæ duo, to.
fortasse, maaskee.
frigus -goris n., Kulde.
modo, kun, blot.
novem, ni.
nox noctis f., Nat.
octo, otte.
ovum n., Æg.
per, gjennem, over.

perniciōsus 3, fordærvelig.
pullus -li m., Unge; Kylling.
qvattior, fire.
qvinqve, fem.
qvot, hvormange.
salvus 3, frelst.
septem, syv.
sex, sex.
totus 3, hel.
tres tria, tre.
unus 3, een.
vel, eller.
venātor -ōris m., Jæger.

aut, eller.
 captivus 3, gjort til Bytte;
 captivus -vi m., Krigsfange.
 columna f, Søjle.
 conclāve -vis n., Værelse.
 conjuratio -ōnis f, Sammensværgelse.
 decem et septem = septendecim.
 decem et tres = tredecim.
 duo dēcim, tolv.
 duodecim, otte og halvtredsindstyve.
 duodeviginti, atten.
 forum n, Torg.
 nex necis f, Mord.
 nonaginta, halvfemsindstyve.
 octoginta, firsindstyve.
 pastor -ōris m, Hyrde.
 pes, pedis m, Fod.

30.

ad, til, indtil; ved.
 alter -era -ērum, den anden.
 Aprilis -is m, April.
 Augustus -ti m, August.
 aut . . . aut, enten . . . eller.
 centesimus, den 100de.
 Christus -ti.
 December -bris m.
 decimus, den 10de.
 ducentesimus, den 200de.

29.

bibliothēca f, Bibliothek,
 Bogssamling.
 castra -rorum n, Lejr.
 centum, hundrede.
 ducenti (3), 200.
 Ephesius 3, i Ephesus (i
 Lille-Asien).
 fere, omtræt.
 Gallus -li m, Indbygger af
 Gallien (Frankrig).
 Hasdrūbal -ālis m, Hanni-
 bals Broder.
 mille, tusinde; millia -ium
 n, (flere) Tusinder.

28.

Philippensis 2, ved Philipp
 (i Macedonien).
 quadraginta, fyrtretyve.
 quattuordēcim, fjorten.
 -que, og.
 quindēcim, femten.
 quinquaginta, halvtred-
 sindstyve.
 sedēcim, sexten.
 septendēcim, sytten.
 septuaginta, halvfjerdinds-
 tyve.
 sexaginta, tresindstyve.
 taberna f, Bod.
 tredēcim, tretten.
 triginta, tredive.
 undēcim, elleve.
 undesep tua ginta, ni og tre-
 sindstyve.
 undeviginti, nitten.
 viginti, tyve.

I dus -ūm f, den 15de i Maane-
 derne Marts, Maj, Juli, Ok-
 tober; ellers den 13de Dag.
 Januarius -ii m, Januar.
 Julius -ii m, Juni.
 lapis -īdis m, Sten; Vejsten
 ved hvert Tusinde Skridt.
 legio -ōnis f, Legion, Afde-
 ling af den romerske Hær.
 Majus -ji m, Maj.
 Martius -ii m, Marts.
 millesimus, den 1000de.
 nonagesimus, den 90de.
 nongentesimus, den 900de.
 nonus, den 9de.
 November -bris m.
 nuptiæ -iarum f, Bryllup.
 octavus, den 8de.
 octingentesimus, den
 800de.
 Octōber -bris m.
 octogesimus, den 80de.
 pars -rtis f, Del.
 primus, den første.
 prospērus 3, gunstig, heldig.
 quadragesimus, den 40de.
 quadringentesimus, den
 400de.
 quartus, den 4de.
 quartus decimus, den 14de.
 quartus et vicesimus, den
 24de.

31—33.

amābam, jeg elskede.
 amābo, jeg vil (skal) elske.
 amo, jeg elsker.
 canis -is m, Hund.
 canto, jeg synger.
 clamo, jeg raaber.
 coeno, jeg spiser.
 delecto, jeg fryder, fornøjer.
 dono, jeg skjænker, giver.
 firmo, jeg styrker.
 fortiter, kjækt, tappert.
 honōro, jeg hædrer.
 intra, indenfor; inden.
 judico, jeg dømmer, be-
 dømmer.
 juste, rettfærdigt.

vingentesimus, den 500de.
 qvinqvagesimus, den 50de.
 quintus, den 5te.
 quintus decimus, den 15de.
 qvotus 3, hvilken (i Rækken).
 secundus, den anden.
 September -bris m.
 septimus, den 7de.
 septimus decimus, den
 17de.
 septingentesimus, den
 700de.
 septuagesimus, den 70de.
 sexagesimus, den 60de.
 sexcentesimus, den 600de.
 sextus, den 6te.
 sextus decimus, den 16de.
 tertius, den 3die.
 tertius decimus, den
 13de.
 trecentesimus, den
 300de.
 tricesimus, den 30te.
 undecimus, den 11te.
 undetricesimus, den
 29de.
 undevicesimus, den 19de.
 unu setvicesimus unaet-
 vicesima unumetvicesi-
 mum, den 21de.
 vicesimus, den 20de (vice-
 simus alter, den 22de).

latro, jeg gjør.
 laudo, jeg roser.
 levo, jeg letter.
 libenter, gjerne.
 malus 3, ond, føl, slem.
 nato, jeg svømmer.
 nuntio, jeg melder.
 orno, jeg smykker.
 paro, jeg bereder, laver til,
 skaffer tilveje.
 patientia f, Udholdenhed.
 pro, for, til Forsvar for.
 pugno, jeg kæmper.
 recte, rigtigt.
 sano, jeg helbreder.
 sed, men.

sepulcrum n., Grav.
sevēre, strengt.
spero, jeg haaber.
supēro, jeg overvinder.

valetūdo -dīnis f., Helbred.
vetustus 3, gammel.
vix, neppe.

34—35.

ama, elsk.
amans -ntis, elskende.
amāre, at elsker.
amāto, Du (han, hun) skal
elske.
apporto, jeg bringer.
curo, jeg besørger, varetager.
erro, jeg fejler.
fidelīter, troligt.
guberno, jeg styrer.
humānus 3, menneskelig.

impīgre, ufortrødent.
labōro, jeg arbejder.
libēro, jeg befriar.
malitīa f., Ondskab.
motus -us m., Bevægelse.
qvies -ētis f., Hvile.
salto, jeg danser.
servo, jeg bevarer.
turpis 2, styg, vanærende.
voco, jeg kalder (paa).
volo, jeg flyver.

36—38.

ampūto, jeg bortskjærer.
antiqvītas -ātis f., Oldtid.
beneficium n., Velgjerning.
benevolentia f., Velvillie.
castīgo, jeg revser, dadler.
celer celēris celere, hurtig.
concilīo, jeg vinder (en Ven).
condimentum n., Kryderi.
defensor -ōris m., Forsvarer.
Demosthēnes -nis m.
docīlis 2, lærvillig.
fāmes -mis f., Hunger.
ferox -ōcis, vild.
fidēlis 2, tro, trofast.
Gallīa f., Gallien (Frankrig).
gens -ntis f., Folkeslag.
graellīs 2, tynd, smækker.
habīto, jeg boer.
inhonestus 3, uhæderlig.
inimicus -ci m., Uven.
lingva f., Tunge; Sprog.
magis, mere.
major 2, større.
maxīme, mest.
maxīmus 3, størst.

melior 2, bedre.
mendacīum n., Løgn.
minīmus 3, mindst.
minor 2, mindre.
necessarius 3, nødvendig.
nomīno, jeg nævner.
optīmus 3, bedst.
opto, jeg ønsker.
pejor 2, værre.
pessīmus 3, værst.
Phoenīx -īcis m., Fønicier.
plumbum n., Bly.
plures plura (-rium), flere.
prudens -ntis, klog.
pugnus -ni m., Næve.
puto, jeg troer.
qvam, end.
scutum n., Skjold.
simīlis 2, lig, lignende.
simplex -plīcis, simpel.
Socrātes -tis m.
velox -ōcis, rask, behændig.
versus -us m., Linie.
vitīum n., Fejl, Last.

39—42.

amavēram, jeg havde elsket.
amāvi, jeg har elsket.
amavisse, at have elsket.
amēmus, lader os elske.

amēt, lad ham (hende) elsker.
appropinqvo, jeg nærmer
mig.
brevītas -ātis f., Korthed.

calāmus -mi m., Skriverør,
Pen.
cogīto, jeg tænker, betænker.
consilium n. Raad, Plan.
diligenter, omhyggeligt.
etiamnunc, endnu.
exspecto, jeg venter.
fabūla f., Historie.
fatīgo, jeg trætter.
fundō, jeg grunder, grund-
lægger.
hirundo -dīnis f., Svale.
humiliter, lavt.
ignāvus 3, fejg.
lacrimo, jeg græder.
lætus 3, glad; glædelig.
me, mihi, mig.
modestīa f., Beskedenhed.
narro, jeg fortæller.
naufràgus 3, skibbrudden
navīgo, jeg sejler.

neqve .. neqve. hverken ..
eller.
nobīlis 2, navnkundig.
nobis, nos, os.
nuntius -ii m., Bud; Budskab,
Efterretning.
religiōsus 3, from.
reporto, jeg bringer tilbage.
schola f., Skole.
secundus 3, gunstig.
somnīo, jeg drømmer.
statim, strax.
te, tibi, Dig.
tolēro, jeg udholder.
utīnam amārem, gid jeg el-
skede; utīnam amāvis-
sem, gid jeg havde elsket.
verus 3, sand; vera -rorum,
n., det sande, Sandheden.
vobis, vos, Eder.

43—48.

ædifico, jeg bygger.
amābar, jeg elskedes (blev
elsket).
amābor, jeg skal (vil) elskes
(blive elsket).
amāri, at elskes (blive elsket).
amātor, Du (han, hun) skal
elskes (blive elsket).
amātus 3, elsket.
amātus eram, jeg var blevet
elsket.
amātus sum, jeg er blevet
elsket.
amor, jeg elskes (bliver elsket).
aro, jeg pløjer.
bene, vel, godt.
coena f., Maaltid.

convōco, jeg kalder sammen.
edēco, jeg opdrager.
ego, jeg.
expugno, jeg indtager.
incendīum n., Ildebrand.
memoria f., Hukommelse.
neco, jeg dræber.
nos, vi.
qvando, naar.
recrēo, jeg vederkvæger.
satīo, jeg mætter.
tracto, jeg behandler.
tu, Du.
vasto, jeg ødelægger.
victor -ōris m., Sejrherre.
vos, I.
vulnēro, jeg saarer.